

Alle begin is moeilijk. Kijk maar. 't Kruipt uit het water zonder om te zien. 't Zou nog een laatste blik kunnen werpen op de oceanen, heimwee voelen uit eerbied, maar dat doet 't niet. 't Heeft er namelijk genoeg van te moeten kruipen over de zandbodems der wateren, genoeg van de eikelwormen en de pijlwormen en de chordadieren en de manteldieren en de koplozen waarmee 't zoveel eeuwen de zeeën heeft gedeeld. 't Zegt saluut tegen de kwastvinnigen, de mosselen en de schollen, vaarwel tegen de knorhanen, de alen en de brasems, 't wil van geen samenleven meer weten met de zalmen en de karpers. 't Doet de groeten aan de rietvoorn en 't wenst ook de baarzen nog het beste, maar 't kan niet meer weerstaan aan de veelbelovendheid van z'n bestaan en verlaat het sop. Wel toe, 't schijnt nog een laatste keer hevig in de zee, zijn symbolisch geladen manier om een beslissing te onderstrepen, legt zich te druipen en te drogen waar de parelgierst vlot kiemt en trekt dan de rimboe in om er zich te vormen tot een bekijkelijk monster met dikke knokkels, talgklieren, een hele eind darmen en een speklaag. En haar, wreed veel haar van onder tot boven waarin de vlooien en de

teken simpel overleven door hun gastheer jeuk te bezorgen, zodat die moet krabben tot zijn vel aan voden hangt en zij kunnen zuipen van zijn bloed.

Hoe laat is het?

Vroeg, het is nog vroeg. Vroeger is welhaast onmogelijk. De dag is jong en wel en niets staat vast. En wanneer het weer dan eindelijk wat zachter wordt, verlaat 't op zijn gemak de vochtige donkerte van het tropische regenwoud en sluipt 't over de vlakten, in en uit de bomen van de savannen.

't Heeft zich, als zovelen die het water ontwijdden en verlieten, verdeeld in houders van kloten en dragers van spleten. Maar 't is, met uitzondering van een voor de rest niet ter zake doende bonobo, het enige schepsel en zal ook het enige schepsel blijven waarbij de reu de teef langs de voorkant neemt en volpompt met een nageslacht; zo kan de reu de haat en de angst zien op het ruwe smoelwerk van de teef, de aversie, de walging. 't Paart in de stank van elkanders tanden, de ene met de andere en de ander na de één. Want veel is er niet te doen. Bessen vreten en wroeten in de aarde op zoek naar zeggewortels om op te sabbelen. 't Likt plassen droog, kraakt noten, en laat af en toe zijn muil vol mieren lopen: heerlijke termieten die 't op een tak wist te verzamelen, sappig en rijk aan vitamines. Dat doet 't. Dat en jodelen naar de maan, uit zottigheid. O, hoe heerlijk uit het water te zijn gekropen, waar men

onachtzaam kuit schoot, slijmen in het rond spoot of wat cellen deelde om de leegten dezer wereld op te vullen. En hoe heerlijk om dit alles te overpeinzen voor 't slaap vat in de bomen, in vrede met zichzelf en het gevogelte.

Maar het wordt warm. Te warm. De vruchten verdrogen en de bomen worden arm. Onder het zenit zet de hitte zich vast op zijn pels. Z'n rug lijkt wel te verschroeien. En om zich klein te maken voor de zon richt 't zich op. De snoodaard. Ziezo. Er zijn nu alleen nog z'n kop en zijn schouders die 't offert aan de zon, maar de rest van zijn lijf hoeft niet meer te blakeren. Kijk, zonder handen! 't Stapt op zijn achterpoten! 't Kan vruchten plukken en in zijn neus peuteren zonder daarvoor zijn stap te moeten onderbreken. Hoe koddig. Honderd en twintig centimeter groot is 't daarmee, genoeg om over de grassen der savannen te kijken.

In zijn halvelings kokende kop schuilt, behalve hier en daar wat snot, een 650 kubieke centimeter metende drek: hersenen, bevelheren van het neuken en het vreten. 650 kubieke centimeter pure levensvreugd, dat volume zou, jawel, zelfs nog wat groter mogen worden. Gaat dat?

Maar er is niks om te bikken en de teven zitten vol of hebben kleintjes aan hun spenen hangen, hetgeen hen lusteloos en onvruchtbaar maakt. Als de melkproduc-

tie van de wijfjes niet wordt afgebroken laten ze zich niet bespringen, zo simpel is het. En dus zit er maar één ding op: de kleintjes de kop in slaan. Infanticide! Zie de uitgelatenheid waarmee het paar dagen oude, nog onder de baarmoederslijmen zittende schepsel bij de achterpoten wordt gepakt en met zijn hoofd tegen de stenen gesmakt. Het bloed gutst alle kanten op, de stront pruttelt eruit bij wijze van overlijdensact. Kindje dood. Eindelijk kan 't zijn achtentwintig kilogrammen op de moeder smijten, zijn putlucht in haar tronie hijgen naast het lijk waar zij maar blijft naar kijken. Maar, als dat een troost mag zijn, lang hoeft de teef niet op haar tanden te bijten: 't kreeg reeds een stijve van het moorden en 't bezit geen woorden om zijn smeerlapperijen eerst nog wat te verpakken in hofmakerij. Erin en eruit en gedaan. Dat is vooral veel tijd bespaard. Veel tijd, en veel gezeik.

En dan nu: eten! Maar wat? Er is niks te rapen in deze gore droogte en de honger is te groot om geduldig wat te scharten in de aarde naar een wortel. Het gras is rost en wordt meteen weer uitgekotst. 't Heeft daar de maag niet voor. Ziet 't er soms uit als een herkauwer, misschien? Vlees moet 't hebben, er is geen andere keus! En 't staart naar de lucht, zijn ogen doen er zeer van, en ziet de gieren schietvizieren cirkelen in het blauw dat zij beheersen. Dáár zou 't moeten zijn. Maar 't komt te laat. De karkassen zijn verwerkt, de vetten

van de dode reeds door de vogels in vliegueren omgezet, en 't moet zich tevreden stellen met het afval dat in de borstkas overblijft. Vuiligheid. 't Grabbelt een stuk maag uit het karkas van wat daarnet nog een gnoe was, en zuigt het leeg. Het is vunzig maar het smaakt, als vele vunzigheden, naar meer. Is de hele maaginhoud leeg gelebberd en heeft 't de smaak van bloed voor eeuwig op zijn lippen liggen, dan zou 't zijn tanden willen zetten in het weinige vlees dat nog aan de beenderen bungelt. Want genoeg krijgt 't hier nooit meer van, dat beseft 't. Maar 't heeft de geschikte muil niet voor dit soort voedsel; z'n tanden zijn niet geslepen om de pezen aan repen te scheuren en de grote loszittende lappen zijn te groot en te taai om ingeslikt te krijgen. Het lijk moet kapot, het moet helemaal vaneen voor de wormen het onsmakelijk maken. 't Stampst en 't springt op de botten, die knekels moeten absoluut knakken. Zonder resultaat. Maar 't is vastbesloten, 't heeft immers bloed geroken. Hier, zie, 't pakt een steen en klopt daar mee. En wat blijkt? Wat blijkt? De botten breken en er zit nog wat lekkers in: merg. 't Zuigt het op en is content.

Wat een moment: te hebben geneukt en gegeten. Alleen een dutje lijkt nu nog gepast. Terwijl de kleintjes rotten droomt 't van zichzelf, keizerlijk pissend in een meer, de handen in de nek.

Maar helaas, het paradijs is voor een andere keer: de

teven zijn het beu hun melk te geven aan iets dat enkele dagen later tegen een rots wordt stukgesmeten. Ze zijn het beu negen maanden in de hitte te waggelen met een buik die hen weerloos maakt, te moeten eten voor twee. Dus kruipt 't nu op iedereen, de reu zowel als de teef. Een nieuwe onderbouwde tactiek. Heersers en hoeren, tienduizend in getal, verspreid over alles wat bestaat. Te zeggen: 't is met 0,006 per vierkante kilometer. En wat deze hoerij als voordeel heeft: ondertussen is 't door al die concurrentiestrijd een zekere trots gaan ontwikkelen voor zijn eigen zaad, de macho. En aangezien 't niet altijd weet of het zijn eigen nageslacht of dat van een ander in een puinhoop stamp, laat 't het grut dus maar leven. Om op zeker te spelen. En de hoeren, het moet worden gezegd, ze zijn goed. Verdomme ja. Ze geven zich het makkelijkst aan wie het meeste biedt. Vlees. Vlees! Vlees voor vlees. Dus moeten die stenen van daarnet worden geperfectioneerd. Harder en scherper moeten ze, zodat 't beter de botten kan breken. Zie eens hier, een schrabber! En daar, een priem, scherp en dodelijk. En ginds, een vuistbijl, zwaar, handig, een ideale verbrijzelaar. 't Moet natuurlijk wel inventief zijn als 't tenminste niet langer vrede wil nemen met het restafval dat anderen lieten liggen.

Eigenlijk zou 't nu zélf wel eens iets willen vangen. Iets uit één stuk. En vers. 't Zou bijvoorbeeld wel eens een nog lichtjes kloppend hart in zijn mond willen nemen, zodat het lijkt alsof 't voor een beetje ook het

leven zelve eet. Warme ingewanden, stel u voor. Een beest dat groot genoeg is om mee te nemen naar het basiskamp, zodat men iets kan geven aan een teefje of wie weet wel een brok aan álle teven.

Waar wacht 't eigenlijk nog op? Hups, voor de dag ermee. Slaagkansen moeten er zijn, want het is ten-slotte droog voor iedereen, voor de gazellen zowel als voor de reeën. Het is waar, die beesten lopen hard en zijn niet zomaar neer te leggen met een simpel stukje steen, maar ze blijven evenmin de meester van hun dorst en raken vroeg of laat eens uitgeput. Vandaar dat 't heeft besloten te stappen. Doodgewoon te stappen achter zo'n beest en te blijven stappen achter steeds datzelfde beest. Een fluitje van een cent in deze open vlakten. Kijk, lang heeft 't niet moeten wachten, daar loopt al iets. Wat is het? Een gnoe? Jaja, inderdaad, een gnoe, scheel van de dorst en op zoek naar een kreek, een smerig plasje, een druppel om te mogen oplikken. Het beest heeft zijn belagers in de gaten.

Maar geduld is een schone deugd, slechts rustig loopt 't de vierpoter achterna, niet te snel, niet te voortvarend, gewoon, op het gemak. Met deze warmte ook. 't Voelt kriebelingen in zijn vel. Adrenaline. 't Voelt de komst van vreten en 't voelt de goesting om te kezen. 't Voelt werkelijk van alles dat hem in staat stelt om zijn eigen vermoeienissen te vergeten en te stappen in de richting die de gnoe 't voorschrijft, steeds trager nu.

Want de gnoe, ook de gnoe, raakt na uren en uren stappen moe. Dat was dan ook de bedoeling van dit gedoe. 't Stapt nu niet meer maar gaat in lichte looppas op doel af, de zege is nabij. En als het beest merkt dat zijn gebrul meer als een noodkreet dan als iets afschrikwekkends klinkt en zich uiteindelijk verloren geeft, springt 't op de gnoe. Met vijf tegelijk. 't Klopt met die stenen op de zachte kop, 't ramt de scherpste hoeken en kanten in de borst terwijl het beest spartelt en krijst. Er is nadien maar één geluid meer te horen op de hele wereld: het gesmikkel en het gesmul van dit vijftal. 't Zet zijn gebit in de zachtste stukken. En vóór 't de terugtocht aanvat slaat 't nog rap de tanden uit het bakkes van het overwonnen beest, zomaar, als aandenken, als jachttrofee. Zeker weten, hiermee zal 't de teven imponeren. 't Schoudert zich met de overschotten van het karkas. Bij z'n terugkeer staat 't dankbaarheid te wachten en vanavond verandert de vlakke in een groot en zacht matras. Als dat geen motivatie is.

Natuurlijk is dat motivatie. 't Kapt en slijpt stenen, nauwkeuriger, zodat ze nu nog beter passen in zijn hand, zodat ze scherper zijn, dodelijker. En al kappende en slijpende springen de gensters eraf en, patat, het land vat vlam. 't Heeft dit al wel 'ns eerder gezien, dat is een feit, en 't was toen evenmin ongevoelig gebleven voor de woestheid van het vuur. Met iets van vertedering en evenveel van schrik had 't gekeken hoe de blik-

sems de bomen spleten, waarna de hitte het licht was en het licht de hitte. Heel verwarrend allemaal. De beesten liepen ervan weg, allemaal om te rapper. Wat gemaakt was om te loeien loeide en wat moest krijsen krijste. En 't keek ernaar, zoals 't alleen nog maar had gekeken naar een plas water waarin 't werd weerspiegeld, vol bewondering, en had tenslotte toch ook maar de benen genomen, voor het zekerste.

Macht, iets anders had 't niet in dat vuur kunnen zien, want waarlijk niets ontzag dat en wat toch nog werd ontzien sloeg ervoor op de loop. En nu, nu maakt 't zelf die macht. Twee blokken silex tegen malkander ketsen kan volstaan om de leeuwen 's nachts op een afstand te houden. Er zijn wel een paar motten en muggen die zich niet laten intimideren door het vuur, maar ze zijn er vet mee, met hun onbevreesdheid. Of is het dezelfde aantrekking die zij voor dit alles voelen en geven zij daar vervolgens zoveel gehoor aan dat ze de vlammen in vliegen om er nooit meer uit te komen?

Dat stelt 't in de gelegenheid eens een geroosterde vlinder in de mond te steken, niet zozeer uit honger maar voor het plezier van het vreten. En uit curiositeit. Het lijfje van het dier voelt prettig op de tong, warm, en als 't zijn tanden erin zet en de pus van de mot tot tegen zijn verhemelte voelt spatten, is 't ervan overtuigd dat 't niets kan mispeuteren door de meest pezigge brokken van het slachtafval op het vuur te gooien. Die geur, jongens! Die geur! Het water komt ervan in z'n mond. Veel, veel zachter is nu zijn portie vlees, en

beter wordt het verteerd. Dat 't niet eerder op de gedachte is gekomen om het water uit te kruipen en op twee poten te lopen! 't Zit daar, majesteitelijk, met zijn allen rond dat vuur en 't vergeet daarbij de pijnen die 't bij de jacht heeft opgelopen, ja, 't vergeet de kloppingen in zijn kiezen en de krampen in zijn buik. 't Kijkt naar dat vuur en neemt daar vrede mee. 't Luistert naar het geknisper van droge takken en laat zijn gedachten afdwalen naar ergens waar 't van zijn leven nog geraaken wil, de maan misschien. Zot!

Gezellig. Knus. Ware het niet dat iedereen nog altijd op elkander kruipt en 't iets voelt opkomen te doen bij een soortgenoot wat 't eerder met de beesten deed. Iets met scherpe stenen en veel bloed. Want 't zou zo graag duidelijk maken dat ze van dat ene teefje moeten afblijven, 't ziet haar graag, en 't verdraagt het niet haar met de groep te moeten delen. En de teven, o droeve deer-nis, ze maken soms precies hetzelfde mee: ze grommen als ze hun geliefde stoere bonk een andere zien dekken maar veel bereikt 't daar niet mee, met dat gegrom. 't Moet iets hebben, iets om zich mee uit te drukken. Iets waarmee 't klaar en duidelijk kan stellen: 'Met uw poten van dat lijf want alles wat daar hangt aan borst en bil en lip en alles wat aan dat lichaam lilt en trilt, is bezit! Van mij!' Juist, iets waarmee 't zich kan uitdrukken, want 't kan het zich niet veroorloven om ganser dagen op elkaar te slaan, ze hebben elkaar

nog te zeer nodig om groot wild te stropen.

En daarmee ontwikkelt 't iets dat niets of niemand anders in die mate heeft: oogwit! Veel oogwit. Dat vergemakkelijkt het om te spreken met een blik. Angst, verliefdheid, woede, goesting, jaloezie... het zit er allemaal in, in dat wit. Wat een gemak. Te kunnen lonken naar een ander. En aangezien 't elkaar nu zo goed verstaat heeft 't begrepen dat het beter is voor de goede verstandhouding om een beetje selectiever te paren. 't Glijdt niet meer van het ene lijf om direct weer op het andere te kruipen, of dan toch niet zo dat het opvalt.

't Maakt zwanger, dat natuurlijk; moedertjes van twaalf jaar, en 't blijft bij elkaar tot de kleine op zijn eigen benen staat en iets vastigs tussen de tanden neemt.

Met succes, want hun aantallen groeien. Per tien vierkante kilometer telt de soort één afgevaardigde en het eten wordt dan ook schaars. Vogelen, dat staat buiten discussie, er is plezier aan te beleven. Maar gans dat nest eten moeten geven is weer een andere zaak, er is verdomme maar om vijf kilo vlees op een hectare bij elkaar te slaan. Er moet uitgeweken worden, niets aan te doen. De wereld is groot, er is genoeg voor iedereen, het kan niet op.

Waarom zou 't dan op een hoop blijven zitten en honger lijden? 't Zwermt uit, de ene na de andere, een beetje per keer, een kilometer per generatie. De eerste groepen verlaten de boorden van de vertrouwde rivier, 't trekt door de valleien, 't kleffert op en over flanken, 't

zoekt eten hier en liefde daar. Onmerkbaar bijna, en zonder dat 't het weet van elkaar, heeft 't de grootste lappen van de aarde opgezaald met zichzelf. 't Heerst, z'n stempel is overal gezet. Zo kan dat inderdaad worden bekeken. 't Heerst, maar naar z'n gevoel nog niet genoeg.

Onderweg is 't in de woestijnen grote plukken haar verloren en heeft 't geleerd om te zweten in plaats van te hijgen om alle warmte uit dat godverdomde lijf te krijgen.

En die droogte blijft maar duren. De warmte, tot daaraan toe, die is zelfs een ietsiepietsie aan het afnemen, maar de droogte is gebleven.

Hoe laat is het?

Tiens, wat is dat toch wat 't daar al heel de tijd voelt gek doen in z'n keel?

Het strottenhoofd, het zakt gestaag naar beneden, zit ineens een heel eind dieper in zijn keel. 't Kan er geluiden mee maken, oe-oe-oe en a-a-a. Maar dat kan iedereen. 't Kan echter ook u-i-u en troelala. Da's al moeilijker. Of, euh, kwotito en toenkoeba. Haha. Bwong bwong pong. Kiki flipi. Hé, hoe plezant. Maak dat nu mee. De keelholte is langer geworden, dát is de verklaring, en met de tong kan 't nu een richting aan die klanken geven. Een kleine demonstratie: oufti.

Alstublieft, een schone syllabe of twee. Dit zijn voorzeker de vrolijkste dagen uit het logboek van de wereld, want alles is nog onbenoemd en iemand, 't, wie anders, moet dit alles nog zijn woorden geven. Beest. Boom. Water. Mos. Het kan niet op; alles maar dan ook alles mag een naam worden opgekleefd. Hemel. Grond. Maan. Vogel. Vuur. Put. Vos. 's Avonds zit 't samen en vergadert 't over de namen die nog over de wereld moeten worden verdeeld. En er wijst er eentje naar een steen en hij probeert het woordje 'steen'. Klinkt niet slecht. De anderen knikken, of neen, ze knikken niet, ze hebben al de woorden 'ja' en 'neen', ze zeggen 'ja, steen past wel bij dat ding', en steen zal het zijn. Gedaan met blaffen en brullen, tenzij zo af en toe een keer, want 't ondervindt meteen ook dat al die woorden soms ook vreselijk tekort kunnen schieten. Maar voor de rest: 't spreekt, doch het lonken krijgt het uiter-aard niet meer afgeleerd.

Komt 't elkaar voortaan tegen in de bossen, dan kan 't iets zeggen. Iets als: 'Koud vandaag, nietwaar.'

En het zal wel zijn dat het koud is, het zal er niet direct beter op worden. In het noorden houdt een ijslaag al het water op. Ze slokt het op, vriest het in, waardoor de ijslaag alsmaar groter en het zuiden alsmaar droger wordt. Sommige eilanden zijn diepgevroren, tot dertig graden onder nul. De woestijnen breiden uit, de zeeën zakken, en de diepe binnenlanden worden

herschappen in één groot steppeland vol smakelijke mammoeten, dat laatste moet eerlijkheidshalve toch ook gezegd. 't Zou zweren dat de wereld zich heel eenvoudig wreekt op het feit dat 't nu het vuur beheert. 't Zou zijn haar terug willen, en omdat het niet vanzelf terugkeert zit er weinig anders op dan het af te nemen van de beesten. Ach, ze zijn zo nuttig. Hun vlees om op te eten en hun vel om zich mee aan te kleden.

't Trekt en 't scheurt de vachten aan repen, de klodders bloed en slijm hangen er nog aan. Over enkele dagen beginnen die kleren langs de binnenkant allicht te rotten, steken de mouwen vol wormen, maar daar zal iets aan kunnen worden gedaan. Op termijn. Eerst eens denken, en ondertussen genieten van de lichaamswarmte van een ander. Nou ja, genieten... 't Kraakt langs alle kanten, van de reuma. De muggen mogen hun macht graag etaleren; ze waren als geesten over de vlakten en brengen gezoem en een hoop malaria voort.

't Is erop voorzien om veertig jaar te worden, vijfhonderd volle manen ongeveer, en dan te creperen als een overgrootouder. Maar nu gaat 't meestal al kapot op de leeftijd van vijftien, afgepeigerd, uitgeblust, de botten vol breuken en de wonden vol pus. Zo wordt 't in een put gesmeten, want die mode heeft 't zich nu aangemeten, om zijn lijken in de grond te stampen, soms rechtstaand, soms liggend. De dood is net iets té alomtegenwoordig om er geen besef van te krijgen. 't Slaat kraters in de hard bevroren aarde, hondenlabour,

en laat er zijn dode naasten in neer, samen met enige beestentanden en, als die te vinden zijn, enkele bloemetjes: een zomertauri, een kruisbes of een heemst. Links staat er één te bleiten, en rechts staat er één te lachen aangezien er een weduwe beschikbaar wordt. Is de put dichtgesmeten, dan is de dode alreeds vergeten en sjeest 't verder op het spoor van de evolutie.

Euh, hoe zit dat daar ondertussen met die taal? Zijn er nog woorden om aan de dingen te geven?

Het houdt niet op, want als het tastbare is te benoemen, dan moet ook het ontastbare bespreekbaar kunnen zijn. Liefde. Honger. Haat. Moeite. Weerzin. Slaap. Het ziet ernaar uit dat de wereld nog niet volledig zal zijn benoemd als hij naar de knoppen gaat, zoveel is er om een naam op te plakken, en zoveel komt er alle dagen bij. Dit hier? Wat is dat? En 't kijkt ernaar, tastend met de tong naar taal, en de maker van zoveel nieuwerwetsheid krijgt het eerste woord en zegt: 'speer'.

Speer, dus.

Beesten worden voortaan niet meer doodgeklopt, maar doodgestoken. Een hele verbetering, ook voor de prooi. En aangezien het vriest blijven de kadavers langer vers en hoeft er niet zo vaak meer te worden gejaagd. 't Heeft nu meer tijd voor elkaar, en voor zichzelf. Cooontijd. Een eigen grot, een plek onder de zon. Zodoende zit 't daar samen, in die spelonk, te nie-